

ÚSTAV ARCHEOLOGICKÉ PAMÁTKOVÉ PÉČE
SEVEROZÁPADNÍCH ČECH, v. v. i. (ÚAPPSZČ)

JANA ŽIŽKY 835, 43401 MOST

IČO: 47325011



VÝROČNÍ ZPRÁVA O ČINNOSTI A HOSPODAŘENÍ ZA ROK 2013

ZPRACOVÁNA:

3. ČERVNA 2014

ZPRACOVAL:

MGR. JAN BLAŽEK

ŘEDITEL ÚAPPSZČ:

MGR. JAN BLAŽEK



RADOU ÚAPPSZČ SCHVÁLENA DNE:

19. ČERVNA 2014

PŘEDSEDA RADY ÚAPPSZČ:

MGR. PETR LISSEK



DOZORČÍ RADOU PROJEDNÁNA DNE:

26. ČERVNA 2014

PŘEDSEDA DOZORČÍ RADY ÚAPPSZČ:

PHDR. VÁCLAV HOFMANN





OBSAH

Vychází z doporučení hromadného dopisu předsedy AV ČR 6084/SPO/08 z 5. března 2008.

I. ORGÁNY A STRUKTURA ÚAPPSZČ

- I.1. VÝCHOZÍ SLOŽENÍ ORGÁNŮ PRACoviSTĚ
- I.2. ZMĚNY VE SLOŽENÍ ORGÁNŮ
- I.3. INFORMACE O ČINNOSTI ORGÁNŮ
- I.4. INFORMACE O ZMĚNÁCH ZŘIZOVACÍ LISTINY
- I.5. ORGANIZAČNÍ A PERSONÁLNÍ STRUKTURA ÚAPPSZČ

II. HODNOCENÍ HLAVNÍ ČINNOSTI

- II.1. OBECNÉ VYMEZENÍ ČINNOSTI A STRUKTURA ÚAPPSZČ
- II.2. VÝZKUMNÁ KONCEPCE INSTITUCE A GRANTOVÉ PROJEKTY
- II.3. HLAVNÍ VÝSLEDKY A VÝSTUPY ČINNOSTI V ROCE 2013
 - II.4. PUBLIKAČNÍ ČINNOST ÚAPPSZČ
 - II.5. VĚDECKÉ A DOZORČÍ RADY (KROMĚ ÚAPPSZČ)
 - II.6. ZPRACOVÁNÍ A ŠÍŘENÍ VĚDECKÝCH INFORMACÍ
 - II.7. PAMÁTKOVÁ PÉČE V ÚAPPSZČ
 - II.8. PEDAGOGICKÁ ČINNOST
 - II.9. ORGANIZACE KONFERENCÍ A ÚČAST NA NICH
 - II.10. MEZINÁRODNÍ PROJEKTY A SPOLUPRÁCE
 - II.11. POPULARIZAČNÍ ČINNOST

III. HODNOCENÍ DALŠÍ A JINÉ ČINNOSTI

IV. INFORMACE O OPATŘENÍCH K ODSTRANĚNÍ NEDOSTATKŮ V HOSPODAŘENÍ

V. FINANČNÍ INFORMACE

VI. PŘEDPOKLÁDANÝ VÝVOJ ČINNOSTI ÚAPPSZČ

VII. AKTIVITY V OBLASTI OCHRANY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

VIII. AKTIVITY V OBLASTI PRACOVNĚPRÁVNÍCH VZTAHŮ



I. ORGÁNY A STRUKTURA ÚAPPSZČ

I.1. VÝCHOZÍ SLOŽENÍ ORGÁNŮ PRACOVISTĚ

ŘEDITEL PRACOVISTĚ

Od 1. ledna 2007 byl vedením pracoviště pověřen Mgr. Jan Blažek. Následujícím řádným výběrovým řízením byl Jan Blažek doporučen k jmenování ředitelem ÚAPPSZČ, jeho jmenování proběhlo s účinností od 1. června 2007 (Usnesení Rady Ústeckého kraje č. 45/84R/2007).

Na základě usnesení Rady Ústeckého kraje č. 33/104R/2012 ze dne 23. května 2012 dle ustanovení §59 odst. 1 písm. i) zákona č. 129/2000 Sb., o krajích ve znění pozdějších předpisů, v souladu s ustanovením §15 písm. h) a §17 odst. 2 zákona č. 341/2005 Sb. o veřejných výzkumných institucích, ve znění pozdějších předpisů, na návrh rady instituce na základě výběrového řízení byl s účinností **od 1. června 2012 jmenován Mgr. Jan Blažek ředitelem ÚAPPSZČ, v. v. i.**

RADA ÚAPPSZČ

Volba rady instituce proběhla 20. března 2012.

Složení:

interní členové:

Mgr. Petr Lissek – *předseda Rady ÚAPPSZČ, v. v. i.*

Mgr. Jan Blažek

MUDr. et. Bc. Kryštof Derner

Bc. Marek Půlpán

externí členové:

Mgr. Michal Ernée (AÚ AV ČR Praha, v. v. i.)

PhDr. Petr Holodňák (Regionální museum K. A. Polánka v Žatci)

PhDr. Ing. Lubor Smejtek, Ph.D. (ÚAPP stř. Čech, v. v. i.)

Tajmnicí Rady ÚAPPSZČ byla jmenována Mgr. Daniela Franková.

DOZORČÍ RADA ÚAPPSZČ

Dozorčí rada byla v níže uvedeném složení jmenována v roce 2012. V roce 2013 došlo ke změnám ve složení rady – viz odstavec I.2.

Složení:

PhDr. Václav Hofmann – *předseda Dozorčí rady ÚAPPSZČ, v. v. i.*

Ivana Božíková

PhDr. Miroslav Dobeš

Bc. Jana Ryšánková

PaedDr. Petr Brázda

Tajmnicí Dozorčí rady ÚAPPSZČ byla jmenována Jaroslava Levická.

I.2. ZMĚNY VE SLOŽENÍ ORGÁNŮ

Během roku 2013 došlo k následujícím změnám ve složení orgánů ÚAPPSZČ:

ŘEDITEL PRACOVISTĚ

Beze změny.



RADA ÚAPPSZČ

Beze změny.

DOZORČÍ RADA ÚAPPSZČ

Dne 17. prosince 2013 byla členkou dozorčí rady jmenována Jitka Sachetová (členka Rady a Zastupitelstva kraje – kompetence pro oblast kultury a památkové péče), která v radě nahradila Bc. Janu Ryšánkovou.

I.3. INFORMACE O ČINNOSTI ORGÁNŮ

Ředitel ÚAPPSZČ již v r. 2007 jmenoval dva své zástupce a stanovil strukturu útvarů ÚAPPSZČ. Stejně jako v předchozích letech i v roce 2013 s jednotlivými útvary projednával jejich odborné zaměření a plánované projekty. Pravidelně se také (jako host) zúčastňoval jednání Dozorčí rady ÚAPPSZČ.

Rada ÚAPPSZČ zasedala v roce 2013 dne 13. června a dále pak v obdobích 14.–18. srpna a 7.–14. listopadu probíhalo jednání per rollam.

Během zasedání 13. června předložil Radě ředitel Mgr. Jan Blažek „Výroční zprávu o činnosti a hospodaření za rok 2012“, která byla jednomyslně schválena všemi přítomnými členy rady.

Dne 14. srpna 2013 byly ředitelem pracoviště Radě předloženy ke schválení dokumenty „Hlavní úkoly ÚAPPSZČ, v. v. i. na rok 2014“ a „Rozpočet ÚAPPSZČ, v. v. i. na rok 2014“. Do termínu 19. srpna 2013 byly předloženy dokumenty všemi členy Rady schváleny bez připomínek.

Dne 7. listopadu byla Radě k projednání předložena „Koncepce odborné činnosti Ústavu archeologické památkové péče severozápadních Čech, v. v. i. na roky 2015–2019“. Tato předložená koncepce byla do 14. listopadu 2013 všemi členy Rady bez připomínek doporučena.

Dozorčí rada ÚAPPSZČ zasedala ve dnech 20. června a 19. listopadu 2013.

Během zasedání 20. června vzala na vědomí zprávu nezávislého auditora za rok 2012, včetně auditované účetní závěrky za totéž období. Vzala též na vědomí „Výroční zprávu o činnosti a hospodaření za rok 2012“ vypracovanou ředitelem Mgr. Janem Blažkem. Rada také probírala blížící se výročí 60ti let od založení archeologického pracoviště v Mostě; byla informována o nutné opravě střechy – zatékání dešťové vody do budovy a dále jí byl oznámen plánovaný nákup terénního automobilu.

Zasedání dozorčí rady dne 19. listopadu 2013 bylo společné se zasedáním Rady pro vědu, výzkum, vývoj a inovace. Rada projednala výzkumný záměr na rok 2014 – hlavní úkoly projednány a schváleny. Projednala také rozpočet na rok 2014, který bez výhrad odsouhlasila. Byla předběžně informována o hospodaření pracoviště v roce 2013 a o předpokládané ztrátě za toto období – krytí ztráty z prostředků z rezervního fondu. Nakonec zasedání byla radou odhlasována odměna řediteli ÚAPPSZČ Mgr. Janu Blažkovi.

I.4. INFORMACE O ZMĚNÁCH ZŘIZOVACÍ LISTINY

V roce 2013 beze změny.



Zřizovací listina ÚAPPSZČ byla vydána Ústeckým krajem 19. dubna 2006 s platností od 1. ledna 2007 (na základě rozhodnutí Zastupitelstva Ústeckého kraje č. 24/11Z/2006). Úplné znění zřizovací listiny (Usnesení Zastupitelstva Ústeckého kraje č. 26/13Z/2010, ze dne 31. března 2010), včetně všech vydaných dodatků, je od března 2010 k dispozici v Rejstříku veřejných výzkumných institucí na <http://rvvi.msmt.cz>.

I.5. ORGANIZAČNÍ A PERSONÁLNÍ STRUKTURA ÚAPPSZČ

ORGANIZAČNÍ STRUKTURA

Během roku 2013 nedošlo v organizační a personální struktuře k žádným změnám.

Již v roce 2007 jmenoval ředitel ÚAPPSZČ své zástupce – *Mgr. Petr Lissek*, zástupce ředitele pro terénní výzkum a vnější vztahy (útvary odborný a informačně-spisový) a *RNDr. Jana Kuljavceva Hlavová*, zástupce ředitele pro vnitřní vztahy (útvary dokumentační a technicko-provozní).

ÚAPPSZČ je strukturován do pěti útvarů. Útvary jsou celky s funkcí odbornou (koordinace výzkumu), dokumentační (geodézie, laboratoř, dokumentace), informační a spisovou (evidence výzkumů a nálezů, archiv), technickou a provozní (údržba a správa, autoprovoz) a administrativní (personální administrativa, účtárna a sekretariát).

PROFESNÍ SKLADBA

V roce 2013 zaměstnával ÚAPPSZČ průběžně 31 pracovníků, jejichž celkové kapacity činily 30 pracovních úvazků.

Z tohoto počtu bylo 12 odborných pracovníků nebo vysokoškolských pracovníků ve výzkumu (11 archeologů a 1 přírodovědec – antropolog), 3 administrativní pracovníce, 2 dokumentátoři a 1 technik na archeologickém výzkumu; ostatní tvoří technické a dokumentační složky pracoviště (3 pracovníce laboratoře, 1 vedoucí laboratoře, 4 kresliči, 2 geodeti, 1 řidič, 1 archeologický dělník, 1 uklízečka).

Dvě pracovníce byly v roce 2013 na mateřské dovolené.

ZAŘAZENÍ DO KVALIFIKAČNÍCH STUPŇŮ

Dosud nebyl vypracován kariérní řád ÚAPPSZČ, který by umožnil pružnější zařazování odborných pracovníků do kvalifikačních stupňů. Jeho tvorba bude předmětem jednání Rady pracoviště v dalším období, včetně zavedení pravidelných atestací po vzoru akademických pracovišť v oboru.

VĚDECKÉ A PEDAGOGICKÉ HODNOSTI

Mezi odbornými pracovníky ÚAPPSZČ nebyli v roce 2013 nositelé vědeckých a pedagogických hodností. Dva odborní pracovníci jsou zapojeni do doktorandského studia.



II. HODNOCENÍ HLAVNÍ ČINNOSTI

II.1. OBECNÉ VYMEZENÍ ČINNOSTI A STRUKTURA ÚAPPSZČ

Hlavní činností ÚAPPSZČ je *vědecký výzkum* (terénní i teoretický) v oblasti archeologie a návazných oborů; zpracování a šíření vědeckých informací v daných oborech; působení v rámci dílčích segmentů archeologické památkové péče a pedagogická činnost. Vědecký výzkum ÚAPPSZČ se zabývá obdobím pravěku až středověku, příp. novověku. Svou činností ÚAPPSZČ zasahuje do všech oblastí studia archeologických pramenů, od terénního výzkumu přes analýzu artefaktů a ekofaktů až po zobecňující modely minulých společností.

Terénní výzkum ÚAPPSZČ provádí zpravidla na území Ústeckého kraje, podle potřeby však stávající dohoda o podmínkách provádění archeologického výzkumu umožňuje působení i na území Karlovarského kraje. V terénním výzkumu uplatňuje jak metody archeologického odkryvu, tak nedestruktivní postupy (např. letecké snímkování, povrchový průzkum). Pro výzkum pramenů v terénu i mimo terénní kontext disponuje ÚAPPSZČ dostatečným technickým i personálním vybavením.

II.2. VÝZKUMNÁ KONCEPCE INSTITUCE A GRANTOVÉ PROJEKTY

Vědecký výzkum v ÚAPPSZČ je od roku 2010 financován prostřednictvím Institucionální podpory dlouhodobého koncepčního rozvoje výzkumné organizace na základě usnesení Zastupitelstva Ústeckého kraje ze dne 16. 12. 2009 č. 27/10Z/2009.

Koncepce výzkumné činnosti byla zpracována pro léta 2010–2014 a byla přijata zřizovatelem ÚAPPSZČ, v. v. i. Podle ní jsme tedy institucionálně financováni od počátku roku 2010, a institucionální podpora zajišťuje ústavu průběžné financování odborné činnosti v letech 2010–2014. Vyhodnocení, mimo běžné kontroly po jednotlivých rocích řešení, proběhne po skončení.

KONCEPCE ODBORNÉ ČINNOSTI ÚSTAVU ARCHEOLOGICKÉ PAMÁTKOVÉ PÉČE SEVEROZÁPADNÍCH ČECH, V. V. I. NA ROKY 2010 AŽ 2014

Ústav archeologické památkové péče severozápadních Čech, v. v. i. (dále ústav) je jedinou veřejnou výzkumnou institucí na území Ústeckého kraje. Svou odbornou činností navazuje na více než padesátiletou tradici archeologického pracoviště Akademie věd v Mostě. Hlavním úkolem ústavu je záchrana, odborné zpracování a publikace archeologických památek v pracovním území, při čemž se řídí platnou legislativou, zejména Zákonem o státní památkové péči č. 20/1987 Sb. ve znění pozdějších změn, s účinností ke dni 1. července 2008 a Úmluvou o ochraně archeologického dědictví vydanou Radou Evropy – tzv. Maltskou konvencí (č. 143 z roku 1992). Licence na provádění výzkumů je dána smlouvou mezi ústavem a Akademií věd ČR.

Hlavní prioritou ústavu byly a jsou velkoplošné záchranné archeologické výzkumy na stavbách dálnic, v předpolí povrchových dolů, intravilánech měst apod. Ke zpracování dat, jejich vyhodnocení a publikování by měly přispět finanční prostředky získané z institucionální podpory výzkumu a vývoje. V uplynulých letech byly prostředky od zřizovatele cíleny do zpracování hodnotných velkých výzkumů, celkovými výstupy pak byly soubory nálezových zpráv a dílčí studie. V příštím období je cílem zpracovávat takto



výzkumy z území úžeji vymezených. Zvýšený důraz je a bude kladen na použití nedestruktivních metod (letecká a pozemní prospekce, geofyzikální měření) a aplikaci moderních přírodovědeckých postupů ve společenských vědách (antropologie, paleobotanika, paleozoologie apod.), vesměs ve spolupráci se specializovanými pracovišti Akademie věd ČR a vysokých škol u nás i v zahraničí. Vzhledem ke každoročnímu vyhodnocování výsledků výzkumu jsou při zpracování ve formě náleзовých zpráv upřednostňovány terénní akce středního rozsahu, které lze v daném časovém limitu zvládnout.

ZÁKLADNÍ SHRNU TÍ SITUACE V PRACOV NÍ OBLASTI PRO OBDOB Í TZV. ZEM ĚD ĚLSK ĚHO PRAV ĚKU

Území Ústeckého kraje patřilo v pravěku díky příznivým přírodním podmínkám k nejhustěji osídleným oblastem Čech. V nížinné („zemědělské“) části jsou zastoupeny prakticky všechny archeologické kultury českého pravěku, počínaje starší dobou kamennou (paleolit) a konče (pracovně) dobou stěhování národů v polovině 6. století n.l. České středohoří bylo osídleno sporadicky, vedly však přes ně dálkové obchodní stezky do Saska a z jeho kopců pocházejí jak keramické nálezy a nádoby, tak kamenné, bronzové a železné nástroje i zbraně, interpretované jako tzv. cestovní obětiny a oběti božstvům hor. V Krušných horách byl rýžován cín, od doby halštatské (6. stol. př. n. l.) těžena železná ruda a vedly přes ně obchodní cesty, osídleny však nebyly. Oproti středověku je pravěký vývoj odlišný jistou diskontinuitou, danou vznikem, vývojem a regresí každé archeologické kultury či změnou populace. S výjimkou starší a střední doby kamenné a doby laténské disponuje ústav specialisty na ostatní kultury či období a na průřezová témata (např. krajinná archeologie, bronzová industrie a metalurgie, antropologie).

Území je ovšem extrémně narušeno povrchovou těžbou hnědého uhlí, při níž dochází k totálnímu ničení archeologických památek i krajiny v měřítku v Evropě nevídaném. Kromě záchranných výzkumů menšího rozsahu, doplňujících mozaiku osídlení v „území s archeologickými nálezy“ (viz § 22. Zákona o státní památkové péči) je ústav specializován na provádění tzv. velkoplošných záchranných výzkumů. Ty lze rozdělit do dvou kategorií. 1. Výzkumy postihující část komponenty (např. část pohřebiště jedné kultury), nebo komponentu celou. V prvním případě neznáme její rozsah, v druhém vztah k dalším komponentám (např. vztah sídliště – pohřebiště). 2. Výzkumy „totálního“ charakteru, postihující celou komponentu či více komponent, včetně celých sídelních areálů – tj. prostorů aktivity jedné lidské komunity. Jestliže při výzkumech uvedených v bodu 1. lze zpracovávat a postupně publikovat prozkoumané komponenty a během let díky dalším výzkumům dospět k poznání celkového vývoje osídlení, v případě totálních výzkumů v předpolí povrchových dolů (2.) je nutno k výzkumům přistupovat s předem připravenou strategií. Po roce 1989 sice došlo k útlumu těžby, ta však postupně znovu narůstá. V příštích letech jsou z hlediska archeologie perspektivní pouze Doly Nástup Tušimice a Důl Bílina. Tušimice postupují jako jediné směrem od Krušných hor do tzv. starého sídelního území, těžba uhlí v krajině v pravěku intenzivně osídlené skončí v roce 2030. Doly Bílina nyní těží v pravěku i středověku málo osídleném území, navíc silně poničeném a zatravněném. Do sídelního území před úpatím Krušných hor těžba postoupí za 3–4 roky, v prostoru východně od zlikvidované obce Libkovice.

Výzkum na Dolech Tušimice je veden systematicky od roku 1975. Poprvé v české



archeologii byl pojat jako komplexní výzkum tzv. mikroregionů – údolí dvou vodních toků. V údolí říčky Hutné, v němž probíhají výzkumy od roku 1984, činí dosud prozkoumaná plocha 14 km². V letech 2007–2009 bylo území budoucí těžby o rozloze 10 km² díky grantovému projektu prozkoumáno nedestruktivními metodami: povrchovými sběry a leteckou prospekci. Odlesněná a zemědělsky využívaná krajina nabízí v příštích 20 letech unikátní možnost srovnání povrchového a podpovrchového archeologického obrazu téhož území – poprvé v sz. Čechách a v takovém rozsahu poprvé v Evropě.

CHARAKTERISTIKA ÚZEMÍ ÚSTECKÉHO KRAJE Z HLEDISKA STŘEDOVĚKÉ ARCHEOLOGIE

Oblast Ústeckého kraje je rozdělena do tří tradičních sídelních oblastí tvořených nížinnou krajinou v povodí Labe, Ohře a Bíliny. Tyto oblasti, kontinuálně osídlené již od pravěku, tvoří pochopitelně základní osu osídlení i v následném období středověku. S postupným průnikem raně středověké populace (Slovanů) od 6. stol. na území Čech, kde se později konstitovalo české knížectví a byly dány základy dnešního moderního státu, byla osídlena i oblast Ústeckého kraje. Nezastupitelnou úlohu v poznání této etapy českých dějin zaujímá právě archeologie. Poznání, založené hlavně na výsledcích výzkumů hradišť a otevřených sídlišť, dokládá mimořádný význam severozápadních Čech pro raně středověký vývoj českého státu. S rozvojem osídlení, které šlo do zlomové etapy v období vrcholného středověku, byla při tzv. vnitřní kolonizaci osídlena další místa regionu a vytvořena poměrně hustá sídelní síť vázaná na centrální přemyslovská hradiště (Litoměřice, Žatec, Bílina, Děčín, Ústí nad Labem). Vrcholný středověk přináší pro širší oblast střední Evropy řadu změn, které se i v námi sledovaném kraji projevují založením královských měst (Litoměřice, Děčín, Ústí nad Labem, Most, Žatec, Louny a Kadaň) a celé řady měst poddanských. Obrovskou změnu prodělává i krajina jako celek, neboť stabilní osídlení v podobě nově zakládaných vesnic prostupuje do vyšších poloh – do před tím zalesněných území horské krajiny pohraničního hvozdu (Krušné hory, Labské pískovce). Tehdy utvářená sídelní struktura, později již jen nemnoho dotvářená vznikem některých venkovských sídel a horních měst (Výsluní, Hory Svätého Šebestiána, Hory Sväté Kateřiny, Krupky, Přisečnice a Měděnce), je v podstatě totožná se současnou. Proto se často v prostředí současných sídel setkáváme s cenným archeologickým terénem a památkami.

Úkoly archeologického bádání v této dějinné epoše vycházejí ze studia všech aspektů osídlení a lidských aktivit: zahrnují vývoj jednotlivých typů sídel (venkovských sídel, hradišť, hradů, tvrzí, dvorů, klášterů, kostelů a specifických sezónních sídel spojených s komunikacemi, specializovanými řemesly a těžbou surovin). Tradičně je předmětem zájmu ústavu i studium historických cest. Klíčovým tématem je bezesporu studium hmotných pramenů. Optimální možnost pro poznání změn ve vývoji hmotné kultury v průběhu vrcholného středověku a na počátku raného novověku nabízí rozsáhlý soubor nálezů získaný archeologickými výzkumy v 70. a na počátku 80. let při likvidaci někdejšího královského města Mostu. Zahrnuje řádově tisíce celých či rekonstruovaných keramických i skleněných nádob a svou kvantitou i kvalitou je jedinečný nejen v Čechách, ale i v širším evropském měřítku. I po řadě let od realizace těchto záchranných archeologických výzkumů zůstává značná část nálezů nevyhodnocená. Dokončit jejich komplexní zpracování považujeme proto za jednu z hlavních priorit. Obdobně závažným a stále aktuálním záměrem zůstává podíl na



vytvoření stálé muzejní expozice, ve které budou výsledky archeologických výzkumů prezentovány nejen odborné, ale též širší veřejnosti.

V neposlední řadě jsou výzkumným cílem archeologického bádání změny v oblasti středověkého hospodaření, podmíněné vývojem a aplikací řady nových technologií. Byly provázány s využíváním místních surovin jako jsou stříbro, měď, cín a železná ruda, ale též dřevo z oblastí Krušných hor a Labských pískovců, využívané mj. v tradiční středověké sklářské výrobě.

* * *

K vymezeným cílům přistupuje naše instituce prostřednictvím týmu specializovaných odborníků a technických pracovníků, kteří společně řeší komplexní témata. Stále rozšiřujeme mezioborovou spolupráci s akademickým prostředím a zahraničními odbornými institucemi. Naší prioritou je též užívání moderních výzkumných metod a technologií. Uvedené zaměření našeho studia se daří naplňovat formou záchranné archeologické činnosti (neboť jsme ze zákona přímo povinni výzkumy provádět), ale souběžně i formou základního výzkumu, který vyplývá ze specializací odborných pracovníků a naší grantové politiky.

Důležitou roli v archeologickém poznání hrají *nedestruktivní metody výzkumu*. ÚAPPSZČ je vedle Archeologického ústavu AV ČR Praha jediným pracovištěm v Čechách, které provádí *leteckou prospekci* systematicky od roku 1992, kdy ji zákon umožnil. Výsledkem je 630 z letadla objevených nalezišť na území okresů Teplice, Most, Chomutov, Louny a Litoměřice, datovaných od neolitu po novověk (např. polní opevnění z napoleonských válek). Bez nadsázky lze konstatovat, že území sz. Čech patří po této stránce k nejlépe prozkoumaným nejen v ČR, ale i v Evropě. *Povrchové sběry* vycházejí z poznatku, že výskyt artefaktů a ekofaktů v ornici přináší informace nejen o existenci zahloubených objektů v podloží, ale i činností, které probíhaly na povrchu terénu (např. výrobní aktivity, zpracování surovin, komunikace atd.). Nelze je ovšem vzhledem k jejich pracnosti a finanční náročnosti provádět plošně na neohrožených územích či na ploše plánovaných staveb – nejsou-li tyto ohlášeny v dostatečném předstihu.

V letech 2010–2014 budeme i nadále garantem archeologické památkové péče formou záchranných archeologických výzkumů na území Ústeckého kraje. To znamená dále zajišťovat péči o archeologické kulturní dědictví spojenou s výzkumy a dokumentací ničených, narušených a ohrožených archeologických památek. Tato činnost bude tradičně provázána se zpracováním výzkumů v náleзовých zprávách, archivací dat a zveřejňováním výsledků výzkumů formou odborných i popularizačních publikací a výstav. Na záchrannou činností bude navazovat studium speciálních problematik, dle odborností jednotlivých archeologů. Studium i publikace na „regionální“ úrovni totiž vyžadují přinejmenším středoevropský rozhled.

ÚKOLY NA ROKY 2010–2014

1. Zpracování a publikace přínosných a významných výzkumů vedených v posledních letech, buď formou recenzovaného sborníku či recenzovaných monografií – funguje redakční rada ústavu.
2. Pokračovat v letecké prospekci, při udělení grantu vytvořit interaktivní mapu takto objevených nalezišť, důležitou pro územní plánování a volbu taktiky a strategie cvent.



záchranných výzkumů. Rozvoj nedestruktivních metod v archeologii (povrchových sběrů a terénní rekognoskace).

3. Základní výzkum a zpracování archeologických dat, včetně údržby a doplňování databáze severočeských archeologických nalezišť (PIAN), předávání dat do Archeologické databáze Čech spravované Archeologickým ústavem AV ČR Praha.
4. Pořádání konferencí a pracovních setkání, pravidelná aktivní účast na odborných konferencích v oblasti archeologie a památkové péče a dalších příbuzných oborů.
5. Publikační činnost – přechod na jednoletou periodicitu ústavního sborníku. Pokračování v popularizační a naučné činnosti.
6. Příprava a spolupráce při realizaci tematických výstav a expozic.
7. Provoz a pravidelná aktualizace internetových stránek www.uappmost.cz.

HLAVNÍ ÚKOLY PRO ROK 2013

Výzkumy vybrané ke zpracování v roce 2013

(financované z institucionální podpory VaV Ústeckého kraje)

Výstupy: nálezové zprávy, menší analytické studie a články

1. Předpolí Dolů Tušimice, Severočeské doly a. s., sezóna 2011 – největší plošný výzkum posledních let, významná polykulturní lokalita podél potoka Hutné. Prozkoumána plocha asi 2 km². Celkový počet archeologických objektů jde do stovek, objemem pak přes sto beden převážně keramického materiálu od mladší doby kamenné až do raného středověku. Mimořádná ekofakta – pohřbené půdní horizonty, doklady splachů a lokálních záplav, množství paleobotanického a osteologického materiálu. Výstupem NZ.
2. Další výzkumy – menší nové akce z center měst (Děčín, Kadaň); novější výzkumy v Krušných horách (Výsluní, okr. Chomutov), úsek výstavby silnice R7, k. ú. Spořice, okr. Chomutov. Tyto menší výzkumy si zaslouží zvýšenou pozornost, neboť jde často o záchranné výzkumy velmi ohrožených lokalit, které budou s jistotou předmětem výzkumu i v budoucích letech a poznání současného stavu usnadní příští záchranné akce. Výstupem NZ a odborné články.

II.3. HLAVNÍ VÝSLEDKY A VÝSTUPY ČINNOSTI V ROCE 2013

1. Předpolí Dolů Tušimice, Severočeské doly a. s., sezóna 2011 – největší plošný výzkum posledních let, významná polykulturní lokalita podél potoka Hutné. Prozkoumána plocha asi 2 km². Celkový počet archeologických objektů je přes tři sta, objemem pak přes sto beden převážně keramického materiálu od mladší doby kamenné až do raného středověku. Nejvýznamnější zastoupená období jsou mladší doba kamenná (neolit), pohřby doby bronzové, sídliště doby bronzové a z doby laténské. Mimořádná ekofakta – pohřbené půdní horizonty, doklady splachů a lokálních záplav, množství paleobotanického a osteologického materiálu. Výstupem NZ, odevzdána, do jara 2014 budou doplněny ojedinělé chybějící plány.
2. Další výzkumy – menší nové akce z center měst (Kadaň); novější výzkumy v Krušných horách (Výsluní, okr. Chomutov), úsek výstavby silnice R7, k. ú. Spořice, okr. Chomutov



(75 objektů, nadzemní stavba a sondáže v kulturních vrstvách z pozdní doby halštatské a doby laténské). Neolitické sídliště s pohřby v Hrobčicích u Bíliny; geodeticko-topografické a povrchové průzkumy hradů, pokračování z předchozích let, se zaměřením na hrady husitského období (Kalich, Panna a Lityš na SV Ústeckého kraje a Mazanec, Nevděk, Štědrý hrádek a Žlutice na pomezí Karlovarského a Ústeckého kraje). Nálezová zpráva z výzkumu polykulturního sídliště v Zaječicích, okr. Chomutov. Nálezová zpráva ze záchranného výzkumu v Bohušovicích (pohřebiště doby stěhování národů a doby hradištní, sídliště mladší doby kamenné). Výstupem odevzdané NZ a odborné články.

Ústav dále rozvíjel spolupráci na výzkumu zaniklé středověké vsi Spindelbach (k. ú. Výsluní) realizovaném Ústavem pro pravěk a ranou dobu dějinnou Filozofické fakulty UK v Praze.

Kontrola plnění úkolů byla provedena dne 12. 12. 2013 (věcná část – PhDr. Petr Novák, Csc.; kontrola existence výsledků v systému RIV – Ing. Bc. Simona Marešová).

II.4. PUBLIKAČNÍ ČINNOST ÚAPPSZČ

(částečně financovaná z institucionální podpory VaV Ústeckého kraje)

1 – V roce 2013 byl vydán sborník „*Archeologické výzkumy v severozápadních Čechách v letech 2009–2010*“. Jedná se o soubor příspěvků k problematice pravěku a středověku od autorů z našeho ústavu i mimo něj a o přehled provedených výzkumů v daných dvou letech.

2 – Práce jednotlivých odborných pracovníků publikované v různých periodikách. Podrobný výčet publikací pracovníků ÚAPPSZČ je pravidelně zveřejňován v RIV (Registr informací o výsledcích výzkumu Rady vlády pro výzkum a vývoj na MŠMT ČR), jehož vedením na našem pracovišti byl pověřen Bc. Martin Volf. Průběžně byly prostřednictvím Ústeckého kraje doplňovány údaje do databází RIV, CEZ a CEP.

Pokračovaly přípravné práce k populární publikaci věnované šedesátému výročí existence mosteckého archeologického pracoviště (vyjde 2014).

II.5. VĚDECKÉ A DOZORČÍ RADY (KROMĚ ÚAPPSZČ)

II.6. ZPRACOVÁNÍ A ŠÍŘENÍ VĚDECKÝCH INFORMACÍ

ÚAPPSZČ vytváří a spravuje asi největší oborovou *knihovnu* v Ústeckém kraji (spíše regionálně zaměřenou), která je otevřena všem odborníkům a studentům archeologie a příbuzných oborů. ÚAPPSZČ dále spravuje *archiv terénní dokumentace* pro území severozápadních Čech a zpřístupňuje jeho obsah veřejnosti formou prezenčního studia. Práce na postupné digitalizaci byly z důvodů mimořádného vyčerpání až na výjimky dočasně pozastaveny. ÚAPPSZČ pravidelně přispívá svými hlášenými a nálezovými zprávami do centrálního archivu Archeologického ústavu AV ČR v Praze i do periodické publikace *Výzkumy v Čechách*.

V rámci řešení výzkumných úkolů byl zpracován obsáhlý soubor nálezových zpráv, převážně ze starších a dosud nezpracovaných výzkumů. Výsledky vyhodnocených výzkumů budou postupně uveřejňovány v odborném tisku, případně poskytnuty studentům k dalšímu



zpracování a publikaci. Vzniklé nálezové zprávy budou předány do archivu Archeologického ústavu AV ČR v Praze a v elektronické podobě i příslušným muzeím.

Z informací shromážděných vlastní činností a zpracováním informací o terénních výzkumech ostatních institucí na území Ústeckého kraje vzniká průběžně **PIAN (Prostorová identifikace archeologických nalezišť)**, která je přístupná odborné veřejnosti a jejíž data jsou poskytována do Archeologické databáze Čech, vedené ARÚP AV ČR.

V rámci plnění podmínek Dohody o rozsahu a podmínkách provádění archeologických výzkumů, kterou podle platného zákona (§ 21 odst. 2 zákona č. 20/1987 Sb.) musí mít organizace oprávněné k provádění terénních archeologických výzkumů uzavřenou s AV ČR, byly odstraněny nedostatky v poskytování informací do centrálního archivu při Archeologickém ústavu AV ČR v Praze. Přípravuje se nové znění Dohod, které sleduje zvýšení odbornosti terénní archeologické práce v ČR a větší efektivitu v hospodaření s archeologickým dědictvím.

II.7. PAMÁTKOVÁ PÉČE V ÚAPPSZČ

ÚAPPSZČ se podílí na památkové ochraně archeologických pramenů jako součásti národního kulturního dědictví, a to v oblasti informační i praktické (záchranné archeologické výzkumy lokalit ohrožených výstavbou či těžbou).

Vlastními silami provedl ÚAPPSZČ v roce 2013 více než 10 velkých a několik desítek menších **záchranných archeologických výzkumů** na náklady stavebníka. Celkem bylo realizováno 128 archeologických akcí, včetně dozorů staveb. Mimoto se podílel spolu s Oblastním muzeem Chomutov na záchranném výzkumu významného žárového pohřebiště z doby římské v Nezabylicích, opětovně ve spolupráci s univerzitou v Rzeszowe.

Po celý rok pracovala **tzv. záchranná služba**, zaměstnávající trvale 1–2 pracovníky dohledem nad stavebními akcemi ve vybraných regionech Ústeckého kraje.

Referát památkové péče ÚAPPSZČ poskytl v roce 2013 **vyjádření** k 350 stavebním akcím či k územním řízením a několik desítek dalších položek předal jiným oprávněným organizacím.

II.8. PEDAGOGICKÁ ČINNOST

Odborní pracovníci ÚAPPSZČ spolupracují s vysokými školami. V roce 2013 oponovali jednu bakalářskou práci. ÚAPPSZČ poskytuje studentům přístup do své knihovny a archivu.

II.9. ORGANIZACE KONFERENCÍ A ÚČAST NA NICH

ÚAPPSZČ v roce 2013 pořádal jednu mezinárodní konferenci (viz níže projekt ArchaeoMontan). Jeho odborní pracovníci se mimo ni prezentovali několika referáty či prezentacemi na tuzemských i zahraničních setkáních.

II.10. MEZINÁRODNÍ PROJEKTY A SPOLUPRÁCE

V roce 2013 pokračovala realizace projektu ArchaeoMontan – středověké hornictví v Sasku a Čechách, která započala již v roce 2012. Obsah a cíle projektu Archaeomontan dostupné na <http://www.archaeomontan.eu>.



V rámci tohoto projektu odborní pracovníci ÚAPPSZČ, v. v. i., ve spolupráci s dalším projektovými partnery ze Saska a Čech, provádí systematický a mezioborový průzkum pozůstatků středověkého hornictví v Krušných horách. Projekt je realizován v programu přeshraniční spolupráce Cíl 3/Ziel 3 a financován Evropským fondem pro regionální rozvoj. Vedoucím (lead partnerem) projektu je Landesamt für Archäologie in Sachsen v Drážďanech (vedoucí projektu dr. Christiane Hemker).

V průběhu roku 2013 byla realizována řada výzkumných aktivit soustředěných do referenční oblasti ve střední části Krušných hor, včetně archeologických výzkumů středověkého hornického sídliště Kremsiger, poblíž bývalého města Přisečnice, okres Chomutov a výzkumu výšinného sídliště z doby bronzové a železné, na k. ú. Místo okres Chomutov. V rámci projektu byl pro potřeby ÚAPPSZČ, v. v. i. zhotoven podrobný digitální model reliéfu celé referenční oblasti, který se osvědčil jako velmi kvalitní nástroj pro plošnou dokumentaci archeologických památek dochovaných v reliéfu krajiny, jakožto i efektivní nástroj pro prospekci dosud neznámých terénních reliktní těžby a zpracování rud i ostatních dokladů vyžívání krajiny ve středověku a raném novověku. ÚAPPSZČ, v. v. i. realizoval v rámci projektu mezinárodní konferenci zaměřenou na mezioborový přístup k problematice středověkého hornictví ArchaeoMotan 2013 Kadaň 26.–28. září 2013. Průběžné výsledky projektu jsou prezentovány prostřednictvím médií, konferencí, přednášek a publikovány v odborném tisku.

Dále pokračovala spolupráce s univerzitou v Rzeszowe, kdy se ÚAPPSZČ, v. v. i. podílel spolu s Oblastním muzeem Chomutov na záchranném výzkumu významného žárového pohřebiště z doby římské v Nezabylicích.

II.11. POPULARIZAČNÍ ČINNOST

Pracovníci ÚAPPSZČ realizovali samostatně nebo ve spolupráci s dalšími institucemi mnoho popularizačních akcí různých druhů. K hlavním popularizačním počínům roku 2013 počítáme zejména pravidelné informace o probíhajících či ukončených archeologických výzkumech v Ústeckém kraji, uveřejňované prostřednictvím regionálního a celostátního tisku, rozhlasu a televize. Rozvíjí se i spolupráce se základním a středním školstvím, vedoucí k většímu šíření poznatků o vlastním obsahu archeologické práce a zejména k péči o archeologické dědictví.

REALIZOVANÉ VÝSTAVY V ROCE 2013

„Zmizelý hrad – Sonnenstein a hrady Sasko – Českého příhraničí“, Pirna 21. 4. 2013–30. 3. 2014. Výstava byla realizována pracovníky Městského muzea v Pirně, Zemského úřadu pro Archeologii v Drážďanech, Správy zámku Děčín a Ústavu archeologické památkové péče severozápadních Čech, v. v. i.



III. HODNOCENÍ DALŠÍ A JINÉ ČINNOSTI

Podle své zřizovací listiny ÚAPPSZČ žádnou další či jinou činnost nemá.

IV. INFORMACE O OPATŘENÍCH K ODSTRANĚNÍ NEDOSTATKŮ V HOSPODAŘENÍ

Základní informace o vzniklých účetních problémech jsou obsaženy v auditorské zprávě za rok 2013 a nadále pokračujeme ve spolupráci s účetní firmou Alfin, s. r. o., která se v minulých letech osvědčila.

V. FINANČNÍ INFORMACE

Finanční informace o skutečnostech, které jsou významné z hlediska posouzení hospodářského postavení instituce a mohou mít vliv na její vývoj, jsou obsaženy v roční účetní uzávěrce včetně příloh a v příložené auditorské zprávě (příloha I).

Hospodaření v roce 2013 skončilo v předem očekávané finanční ztrátě, způsobené nedostatkem příjmů ze záchranné archeologické činnosti v souvislosti se všeobecným útlumem investiční činnosti a financováním našeho podílu v projektu ArchaeoMontan. Ztráta dosáhla výše 782 tisíc Kč. K jejímu uhrazení bude sloužit jednak zisk z hospodaření za rok 2012, který byl v plné výši (635 tisíc Kč) převeden do rezervního fondu a jednak prostředky z téhož fondu, nashromážděné v minulých obdobích (stav k 31. 12. 2013 byl 604 tisíc Kč). Tato opatření musí být schválena Radou instituce a Dozorčí radou ústavu.

VI. PŘEDPOKLÁDANÝ VÝVOJ ČINNOSTI ÚAPPSZČ

V roce 2014 a nejbližších dalších letech nepředpokládá ÚAPPSZČ hlubší změny v zaměření a způsobech naplňování svých odborných úkolů, které vyplývají ze struktury instituce. Podle současné představy by se počet pracovníků ÚAPPSZČ v nejbližších letech neměl pronikavě měnit. Výraznou změnou ve financování byl pouze přechod na institucionální financování výzkumu od roku 2010.

Na rok 2014 jsou v současnosti uzavřeny smlouvy či přijaty objednávky na vlastní záchrannou archeologickou činnost v takové výši, že by nemělo dojít k výpadku příjmů, jako se tomu stalo v roce 2013. Schválený rozpočet na rok 2014 je v současnosti (květen 2014) kryt z 95%.

Dále bude vedení ÚAPPSZČ průběžně hodnotit efektivitu archeologické práce a průběžně ji přizpůsobovat požadavkům jak vlastního výzkumu, tak i možným legislativním změnám.

Změny ve skladbě a náplni odborné práce může v příštích letech přinést nový Památkový zákon, který může upravit roli ÚAPPSZČ jako oprávněné organizace v ochraně archeologického kulturního dědictví.

VII. AKTIVITY V OBLASTI OCHRANY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Dodržování předpisů v oblasti životního prostředí v ÚAPPSZČ (např. při práci s chemikáliemi v laboratořích nebo při vlastních terénních výzkumech) je samozřejmostí a nedošlo k žádným pochybením. Stav terénních výzkumů z hlediska ochrany životního prostředí je pochopitelně pravidelně kontrolován námi i stavebníky.



VIII. AKTIVITY V OBLASTI PRACOVNĚPRÁVNÍCH VZTAHŮ

V roce 2007 byl v ÚAPPSZČ zpracován a přijat Vnitřní mzdový předpis, Pravidla pro nakládání s fondy instituce. Tyto předpisy upravují pracovně právní vztahy v ÚAPPSZČ, jsou dostupné na vnitřní počítačové síti a zaměstnanci jsou tak informováni o každé případné změně. Od roku 2009 byl zaveden příspěvek na individuálně sjednaná životní či penzijní pojištění všech trvale zaměstnaných lidí.

PŘÍLOHA I: ZPRÁVA NEZÁVISLÉHO AUDITORA